

LUONNON HELMASSA - ANNI RAPINOJA

Hämeenlinnan taidemuseo 14.2.–10.5.2020

Tervehdys opettaja ja lämpimästi tervetuloa *Luonnon helmassa – Anni Rapinoja* -näyttelyyn Hämeenlinnan taidemuseoon!

Tämä vapaaehtoinen ennakkotehtäväpaketti syventää luokkasi tai ryhmäsi käyntikokemusta näyttelyssä, jossa on esillä hailuotolaisen kuvataiteilija Anni Rapinojan taidetta. Löydät paketista Anni Rapinojan vinkit erilaisten luonnonmateriaalien keräämiseen ja käsittelyyn kolmena vuodenaikana syksystä kevääseen. Tehtävät voi halutessaan linkittää 4. luokkalaisten opetussuunnitelman ympäristöopin sisältöihin esim. metsä-, suo- ja niittyaiheiden opetuksessa. Voit soveltaa tehtäväpakettia haluamallasi tavalla ja tehdä luokkasi kanssa sellaisen määrän tehtäviä, kuin lukujärjestykseenne sopii. Jos koulun lähistöllä ei ole metsää, kerätkää materiaaleja vaikka koulun pihalta. Yksikin ulkona vietetty hetki valmistaa luokkaa näyttelykokemukseen. Keräystehtävän voi antaa myös vaikka kotitehtäväksi.

Rapinojan taide saa innoituksensa ja materiaalinsa luonnosta. Taiteilija kutsuukin metsän eläimiä ja kasveja työtovereikseen. Luonnosta kerätty materiaali elää ja muuttaa muotoaan ajan kuluessa ja juuri tämä ajassa tapahtuva muutos on Rapinojan taiteen ydintä. Materiaalikeräyksen kautta voitte seurata ajan muutosta keräämissänne materiaaleissa luokkassanne pitkin lukuvuotta.

Kerätyistä materiaaleista voi installoida Anni Rapinojan *Äitimaan arkisto* -teoksen tapaan luokkaan omaa arkistoa, jonka avulla seurataan materiaalien muutosta. Dokumentoikaa muutosta esim. valokuvaamalla tai tutkikaa löydöksiä suurennuslasilla ja luupilla. Onnistuisiko yksityiskohtien kuvaaminen luupin läpi? Mikä olisi teidän luokan mielestä kiinnostava tai esteettinen tapa asettaa materiaalit esille ja tutkia ja dokumentoida niitä omassa luokassa?

Kaikki vinkit ovat peräisin Anni Rapinojalta itseltään. Täydentäkää Annin ideoita ja keksikää omia tapoja käsitellä ja käyttää luonnonmateriaaleja. Jos 4. luokkasi on tulossa keväällä näyttelyyn liittyvään työpajaan, ottakaa keräämiänne suosikkimateriaaleja mukaan taidemuseon työpajaan. Muistattehan metsässä liikkuessanne ja materiaaleja kerätessänne jokamiehenoikeudet.

Anni Rapinoja, *Äitimaan arkisto*, 2016–2018

OMA METSÄPAIKKA

Aloittakaa ulkona viettämänne hetket Oma metsäpaikka -harjoituksella. Etsikää hiljaisuudessa kukin omaan päivän fiilikseen sopiva metsäpaikka ja käykää siihen olemaan silmät suljettuina muutamaksi minuutiksi. Höristäkää korvianne, mitä ääniä kuuluu? Kuuluvatko ne luontoon, vai ovatko ne kaupungin tai ihmisen ääniä? Miltä ulkoilma tuoksuu? Opettaja voi määritellä metsäpaikassa vietettävän ajan. Lopuksi kokoontukaa yhteen keskustelemaan havainnoistanne ennen kuin aloitatte varsinaiset tehtävät. Voitte toistaa harjoituksen vaikka joka kerta ulos mennessänne ja keskittyä kuuntelemaan eri kerroilla erilaisia ääniä.

SYKSY

Syksy on oivaa aikaa kerätä esimerkiksi käpyjä ja erilaisia pudonneita lehtiä. Tunnistattekko eri puulajien lehdet?

- Kosteana kerätty käpy on sulkeutunut, kun taas kuivunut on avoin. Laittakaa käpy avonaisena veteen ja seurakaa sen sulkeutumista.
- Upottakaa kävyt puuliima-vesiseokseen ja ne jäävät kuivueessaan sulkeutuneiksi.
- Kuivattuja avonaisia kuusen- ja männynkäpyjä voi asettaa limittäin ja lomittain ja tehdä niistä erilaisia rakennelmia ja muodostelmia. Käyttäkää tarvittaessa liimaa.
- Prässätäkää erilaisten puiden lehtiä. Asetelkaa lehdet sanomalehtien väliin ja asettakaa päälle tasainen paino, esim. puulevy. Muistakaa vaihtaa kosteita papereita säännöllisesti, etteivät lehdet pääse homehtumaan!
- Ilman prässää kuivatuista lehdistä voi tehdä vaikka näyttäviä kukkakimppuja.
- Poimikaa puolukan- tai juolukanlehtiä eri ruskan sävyissä ja kuivattakaa ne prässäämällä tai antakaa kuivata käpristyneiksi. Näillä voi päällystää jonkin esineen tai muodostaa kuvioita liimaamalla paperille
- Kuinka monta väriä löydätte ulkoa syysretkellä? Etsikää mahdollisimman paljon erilaisia värisävyjä ja liimatkaa ne yhdelle paperille. Voitte toistaa tehtävän myös talvella ja keväällä ja katsoa, miten eri vuodenaikojen värit poikkeavat toisistaan.

Anni Rapinoja, *Kaisut*, 2015, työtoverina juolukka

TALVI

Talvisessa metsästä voi tehdä löytöjä hangen alta. Lisäksi lumi mahdollistaa häviävän taiteen tekemisen. Kuinka voisitte koristella metsästä löytämillänne materiaaleilla lumilinnan tai lumiveistoksen?

- Miltä näyttää lumen ja puun yhdistelmä? Päälystäkää puunrunkoja ja oksia lumella ja tehkää oma hetken teoksista koostuva talvinen taidenäyttely. Voitte myös kuvata teokset.
- Etsikää risuja hangen alta ja kuivattakaa ne sisällä. Piirtäkää paperille muotoja, esim. ympyrä ja alkakaa muotoilla risuja muotojen mukaisiksi. Hankalat oksat voi ottaa pois. Liimatkaa risut haluttuun muotoon ja nostakaa teokset kuivuttuaan seinälle. Huomatkaa, ovatko valmiit teokset eri värisiä?
- Talviaikaan voi löytää hangelta metsän eläinten papanoita. Niiden käsittelyyn lisää vinkkejä kevään kohdalla.

Anni Rapinoja, yksityiskohta teoksesta *Luonnonvalot*, 2014–2015, työtovereina hirvi, jänis ja rusakko

KEVÄT

Talven väistyessä löytyy lumen alta paljon kiinnostavia materiaaleja, jotka ovat muuttuneet hankien alla ollessaan. Papanoiden poimiminen huvittaakin monia. Kevään myötä uuden kasvun alku täyttää metsät kiinnostavilla materiaaleille.

- Kerätkää pajunkissoja eri vaiheissaan. Aivan pieninä ja sileinä, keskivaiheilla ja isoina kissoina. Loppuvaiheessa oikein suuriksi kasvaessaan ne muuttuvan hauraiksi. Hetken kuivatuksen jälkeen pajunkissoja voi käyttää esim. liimaten. Pajunkissalla on eri vaiheissa erilaisia värisävyjä, oikein pienistä löytyy kauniita punertavia sävyjä.
- Lumen alta löytyvästä lepän tai haavan lehdestä saattaa olla jäljellä kaunis pitsimäinen lehtiruotiverkko, kun lehtivihreä on lahonnut pois. Katselkaa ikkunaa vasten tai valaiskaa taskulampulla!
- Paras aika eläinten papanoiden keräämiselle on keväällä, kun lumi sulaa. Eläimet syövät talvella kuivaa kasviaineista ja papanat sisältävät vain kasvikuitua.
- Papanat voi kuivattaa ja käsitellä puuliima-vesiseoksella. Kuivanut hirvenpapana on niin luja, että siihen täytyy tehdä reikä porakoneella. Jäniksenpapana puolestaan on hauraampi.
- Papanoita voi kiinnittää toisiinsa liimaamalla tai pujotella niitä ketjuiksi. Niitä voi myös maalata. Papanat ovat puhtaita, mutta muistakaa käsipesu joka tapauksessa aina luonnonmateriaalien työstämisen jälkeen!

Anni Rapinoja, *Elämänkehä*, 2002, työtoverina haapa